

Parshat B'Shalach
What Happened to Paraoh?

Simon Wolf

What ever happened to Paraoh the emperor of Egypt? Time and time again he hardens his heart and refuses to heed God's call to release Bnei Yisrael in order that they will be able to worship Him. After the plague of the killing of the first-born, Paraoh finally relents and not only accedes to let Bnei Yisrael go, he demands that they leave immediately to worship God.¹ A few days later, Paraoh is back to his old ways and regrets permitting Bnei Yisrael to depart from Egypt.² He gives chase with the elite of his army and they finally catch up with Bnei Yisrael while they are encamped on the bank of the sea.³ The Egyptians have now pinned Bnei Yisrael against the sea and smell triumph in the air. God intervenes to split the sea for Bnei Yisrael to cross and escape the pending military onslaught. Not ones to let victory escape them, the Egyptians continue to pursue Bnei Yisrael as they cross through the dry seabed. "The Egyptians came in pursuit of them into the sea, all of Paraoh's horses, chariots, and cavalry."⁴ Once Bnei Yisrael have exited from the opposite side, God returns the sea to its former state while the Egyptians are still traversing the seabed in hot pursuit of their former slaves drowning all of them in the sea. "The waters returned and covered the chariots and the cavalry – Paraoh's entire army that followed them into the sea; not one of them remained (לא נשאַר בָּהֶם עַד אֶחָד)." ⁵ The Torah seems pretty unambiguous that Paraoh met the same fate as the rest of the Egyptians that chased after Bnei Yisrael – "not one of them remained."⁶ If there is any lingering doubt, the verses of the song Az Yashir seem to be as unequivocal on the matter. "Paraoh's

chariots and his army, He (God) cast into the sea; and the elite of his officers drowned in the Sea of Reeds."⁷ "For the horse(s) of Paraoh,⁸ with his chariots and cavalry, went into the sea; and God turned back on them the waters of the sea; but Bnei Yisrael marched on dry ground in the midst of the sea."⁹ The verses in Tehillim seem to project a similar picture: "Water covered their adversaries; not one of them was left (אָחַד) (מֵהֶם לֹא נוֹתָר)"¹⁰ and "He who split apart the Sea of Reeds...and took Yisrael through it...and He who hurled Pharaoh and his army into the Sea of Reeds (וַיַּעַר פְּרַעֲהוּ וַחֲיָלוּ בַיַּם-סוּף), His kindness is eternal."¹¹ Despite all this evidence, there is still a dispute amongst the Tana'im as to the fate of Paraoh.¹² Rabbi Yehuda believes that Paraoh, as the text seems to indicate, perished along with his army. On the other hand, Rabbi Nechem'ya surprisingly suggests that Paraoh was the sole survivor of the whole ordeal. His evidence is from a verse found in the prelude to the plague of Barad where God tells Moshe to convey to Paraoh, "Nevertheless, I have spared you for this purpose: in order to show you My power, and in order that My name may resound throughout the world."¹³ Rabbi Nechem'ya interprets that to mean that God commits to keep Paraoh alive throughout all the retribution He brings against the Egyptians. The proof text seems to be somewhat precarious since it is a reference to the upcoming plagues. Moreover, presumably keeping Paraoh alive is only valuable if God plans additional displays of his power, but given that Kriyat Yam Suf was God's final blow to Egypt there would no longer be any reason to keep Paraoh around. What prompts Rabbi Nechem'ya to take such a far-fetched position?

How did the Sea of Reeds split in order to allow Bnei Yisrael to cross and escape their Egyptian

¹ וַיִּקְרָא לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן לֵאמֹר קוּמוּ צֵאוּ גַם-אַתֶּם גַּם-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּלְכוּ עִבְדוּ אֶת-יְהוָה כְּדַבְּרֵיכֶם: (שמות יב, לא)
² וַיִּגְדַּל לְלִמְלַךְ מִצְרַיִם בְּיַד בְּרַחַת הַעַם וַיִּהְיֶה לְלִבָּב פְּרַעֲהוּ וַיַּעֲבִדוּ אֶל-הָעַם וַיֹּאמְרוּ מִה-זֹּאת עֲשִׂינוּ כִּי-שָׁלַחְנוּ אֶת-יִשְׂרָאֵל מֵעִבְדָּנוּ: (שמות יד, ה)
³ וַיֹּאסֶר אֶת רֶכְבּוֹ וְאֶת עֲמֹל לֶקַח עִמּוֹ: וַיִּקַּח שָׁשׁ מֵאוֹת רֶכְבּ בַּחֹר וּכְל רֶכְבּ מִצְרַיִם וּשְׁלֹשִׁים עַל כָּלֹ: וַיִּחַזְקוּ יְקוּקֹק אֶת לִב פְּרַעֲהוּ מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַיִּרְדֹּף אַחֲרָיו בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יֹצְאִים בְּיַד רָמָה: וַיִּרְדְּפוּ מִצְרַיִם אַחֲרֵיהֶם וַיִּשְׁיִגּוּ אוֹתָם חֲנִימִים עַל הַיָּם כֹּל סוֹס רֶכְבּ פְּרַעֲהוּ וּפְרָשָׁיו וַחֲיָלוּ עַל פִּי הַחֵירֹת לִפְנֵי בַעַל צֶפֶן: (שמות יד, ו-ו)
⁴ וַיִּרְדְּפוּ מִצְרַיִם וַיָּבֹאוּ אַחֲרֵיהֶם כֹּל סוֹס פְּרַעֲהוּ רֶכְבּוֹ וּפְרָשָׁיו אֶל תּוֹךְ הַיָּם: (שמות יד, כג)
⁵ וַיִּשְׁבּוּ הַמַּיִם וַיִּכְסּוּ אֶת הָרֶכְבּ וְאֶת הַפְּרָשִׁים לְכָל חֵיל פְּרַעֲהוּ הַבָּאִים אַחֲרֵיהֶם בַּיָּם לֹא נִשְׁאָר בָּהֶם עַד אֶחָד: (שמות יד, כח)
⁶ וַיִּשְׁבּוּ הַמַּיִם שֵׁהוּ חוֹמוֹת. עַד אֶחָד אִפְּלוּ אֶחָד לֹא נִמְלַט, וְכֵן וַהֲנֵה לֹא מֵת מִמֶּנֶּה יִשְׂרָאֵל עַד אֶחָד (שמות ט, ז), וְהַמְשֹׁרֵר אִמְרָ אֶחָד מֵהֶם לֹא נוֹתַר (תה"ק, יא): (אבן עזרא פ"ה הארוך שמות יד, כח) \\ וטעם עד אחד - אפילו אחד לא נמלט, וכן לא מת ממקנה ישראל עד אחד. והואמר שפרעה נמלט בעבור עד (מכילתא בשלח ו), דרש הוא. ועד - שאמר אסף: ויכסו מים צריהם אחד מהם לא נותר (תהלים ק, יא). והנה ממנו אין שם עד. ועוד שהכתוב אומר ויכסדה ברכבו ובפרשיו (ז). והנה ממנו החל. ועוד, אמר אויב (שמות טו, ט) הוא פרעה. ואמר אחרי כן נשפת ברוח כסמו ים (שמות טו, י). ולמה אאריך, וכתוב אומר: ונער פרעה וחילו בים סוף (תהלים קלו, טו): (אבן עזרא פ"ה הקצר שמות יד, כח) \\ לא נשאר בהם עד אחד אפי' אחד זהו שאמר דוד אחד מהם לא נותר. (חזקוני שמות יד, כח)

⁷ מִרְקַבַּת פְּרַעֲהוּ וַחֲיָלוּ יָרַה בַּיָּם וּמִבְּחַר שְׁלֹשֵׁי טַבַּעוֹ בַּיָּם סוּף: (שמות טו, ד)
⁸ כִּי בֹא סוֹס פְּרַעֲהוּ – מִלְמַד שֶׁאֵף פְּרַעֲהוּ בְּכֹלל. (מכילתא דרשב"י שמות טו, ט) \\ כִּי בֹא סוֹס פְּרַעֲהוּ לִפִּי דַעֲתִי, כִּי גַם זֶה הַפְּסוֹק מֵהַשִּׁירָה, לְהַזְכִּיר הַפְּלֵא שֶׁעָשָׂה בְּתוֹךְ פְּלֵא כֹאשֶׁר פִּירִשְׁתִּי. וּמֵלֶת עֲלֵיהֶם, שֶׁבָּה אֵל סוֹס פְּרַעֲהוּ בְּרֶכְבּוֹ וּבִפְרָשָׁיו, גַּם פְּרַעֲהוּ עִמָּהֶם, כִּי כֵן כְּתוּב אִמְרָ אוֹיֵב שֶׁהוּא פְּרַעֲהוּ, וְאַחֲרָיו תְּבַלְעֵמוּ אֶרֶץ, וְכְתוּב מִפּוֹרֶשׁ, וְנִעַר פְּרַעֲהוּ וַחֲיָלוּ בַיָּם סוּף (תה"ק, טו): (אבן עזרא שמות טו, ט) \\ לַעֲוֹמֵת זֹאת שְׂכָל טוֹב שְׁמוֹת טו, ט, יט מִפְּרָשׁ: כִּי בֹא סוֹס פְּרַעֲהוּ בְּרֶכְבּוֹ. אֵף עַל פִּי שֶׁהַמְּלָה הִיא לְשׁוֹן יַחֲדִיד נִסְבֵּרֵת הִיא בְּלִשׁוֹן רַבִּים, וְדוּמָה לְדַבֵּר וְרֵאִית סוֹס וְרֶכְבּ עִם רַב מִמֶּךָ (דברים כ א):
⁹ כִּי בֹא סוֹס פְּרַעֲהוּ בְּרֶכְבּוֹ וּבִפְרָשָׁיו בַּיָּם וַיִּשָּׁב יְקוּקֹק עֲלֵהֶם אֶת מִי הַיָּם וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הִלְכוּ בַּיַבֶּשֶׁה בְּתוֹךְ הַיָּם: (שמות טו, יט)
¹⁰ וַיִּכְסּוּ-מַיִם צְרִיהֶם אֶחָד מֵהֶם לֹא נוֹתַר: וַיֹּאמְרוּ בְּדַבְּרֵי יְשִׁירֵהוּ תִּהְלֹתוּ: (תהלים קו, יא-יב)
¹¹ לְגַזֵּר יַם-סוּף לְגַזְרֵיהֶם בְּיַד לַעֲלוֹם חֲסָדוֹ: וְהַעֲבִיר יִשְׂרָאֵל בְּתוֹכוֹ בְּיַד לַעֲלוֹם חֲסָדוֹ: וַיַּעַר פְּרַעֲהוּ וַחֲיָלוּ בַּיָּם-סוּף בְּיַד לַעֲלוֹם חֲסָדוֹ: (תהלים קלו, יג-טו)
¹² וַיִּשְׁבּוּ הַמַּיִם וַיִּכְסּוּ אֶת הָרֶכְבּ וְאֶת הַפְּרָשִׁים אֵף לְפְרַעֲהוּ דַבְּרֵי ר' הַיּוֹדָה שֶׁנִּמְכָּרֵת פְּרַעֲהוּ וַחֲיָלוּ וְגו'. ר' נַחֲמִיָּה אוֹמֵר חוּץ מִפְּרַעֲהוּ עֲלָיו הַכְּתוּב אוֹמֵר וְאוֹלַם עֲבֹרֵר זֹאת הַעֲמֻדָתִיךָ (שמות טו, טז). וַיִּשׁ אוֹמְרִים בְּאַחֲרוֹנָה יַד פְּרַעֲהוּ וְטַבַּע שֶׁנִּי כִּי בֹא סוֹס פְּרַעֲהוּ בְּרֶכְבּוֹ וּבִפְרָשָׁיו בַּיָּם וַיִּשֶׁב ה' עֲלֵיהֶם אֶת מִי הַיָּם. (מכילתא דר' ישמעאל בשלח – מִסְכַּתָּה דוֹיָהּ פְּרַשָׁה ז)
¹³ וְאוֹלַם בְּעֵבֶר זֹאת הַעֲמֻדָתִיךָ בְּעֵבֶר הָרֵאשִׁית אֶת-כַּתְּבֵי וְלִמְעַן סִפֵּר שְׁמִי בְּכָל-הָאָרֶץ: (שמות טו, טז)

pursuers? Once again here, the verses are relatively explicit. God tells Moshe to stop crying out to him and to move Bnei Yisrael forward. "And you lift up your staff and outstretch your arm over the sea and split it, so that Bnei Yisrael may march into the sea on dry ground."¹⁴ Following God's guidance, "Moshe held out his arm over the sea and God drove back the sea with a strong easterly wind throughout the night, and this turned the sea into dry ground. The waters split and Bnei Yisrael entered into the sea on dry ground; the waters forming a wall for them on their right and on their left."¹⁵ Similar to the advent of many of the plagues that befell the Egyptians, at the splitting of the sea, God instructs Moshe to engage in an action (raising his staff) which signals the beginning of God's intervention in nature to save Bnei Yisrael (the easterly wind that dries out the sea bed).¹⁶ Once again here, the verse in Tehillim supports this understanding that God was the proximate cause for the sea splitting when it says, "He blasted a rebuke against the Sea of Reeds; it became dry; He led them through the depths as through the wilderness."¹⁷ The Midrash seems to emphasize this when it explains that the waters refused to split at Moshe's coaxing until God himself appeared and the sea began to "run away."¹⁸ Despite all this evidence, the Gemara in Sota tells the famous story of Bnei Yisrael awaiting salvation on the banks of the sea.¹⁹ Rabbi Meir describes the story as one of faith and alacrity. He says that the tribes were arguing with each other as to who would enter the waters first. In the interim, the tribe of Binyamin wasted no time squabbling and instead took action and jumped into the waters to lead Bnei Yisrael through the sea. Rabbi Yehuda's more famous version of the account chronicles a

very hesitant people lacking in conviction and faith. The tribes in this rendering all refuse to enter the waters for fear of drowning until the courageous Nachshon ben Aminadav from the tribe of Yehuda takes the initiative and plunges into the waters. He nearly drowns before God rebukes Moshe to stop praying, move the nation forward and stretch out your arm so that the sea will split and bring the needed salvation and relief. Both narratives seem to be in direct conflict with the text of the Torah. The Midrash emphasizes the initiative of Bnei Yisrael as triggering God's salvation whereas the Torah underscores the passivity of Bnei Yisrael and the preeminence of God in rescuing Bnei Yisrael from their predicament. One could argue that Chazal were trying to explain why Bnei Yisrael were deserving of God's intervention almost as if to answer the question as to what differentiated Bnei Yisrael from the Egyptians at that moment.²⁰ That might be laudable in other circumstances, but in this instance, without evidence of such an incident, the additional narrative could actually diminish from the substance and essence of the Torah's message. It could be interpreted as downplaying and diminishing God's role and benevolence by aggrandizing Bnei Yisrael's participation at God's expense.

In the same way that God split the sea, He also simultaneously alone battles with the Egyptians. "At the morning watch, God looked down upon the Egyptian camp through a pillar of fire and a cloud, and threw the Egyptian camp into panic. He took off the wheels of their chariots so that they moved forward with difficulty. And Mitzrayim said, 'Let us flee from Yisrael, for God

¹⁴ ויאמר יקנן אל משה מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו: ואתה הרים את מטק ונטה את ידך על הים ויבקעהו ויבאו בני ישראל בתוך הים ביבשה: (שמות יד, טו-טז)
¹⁵ ויט משה את ידו על הים ויולך יקנן את הים ברוח קדים עזה כל הלילה וישם את הים לחרבה ויבקעה המים: ויבאו בני ישראל בתוך הים ביבשה והמים להם חמה מימינם ומשמאלם: (שמות יד, כא-כב)
¹⁶ השווה לשמות יב-יג: ויאמר יקנן אל משה נטה ידך על ארץ מצרים בארצה ועל על ארץ מצרים ויאכל את כל עשב הארץ את כל אשר השאיר הבדר: ויט משה את מטתו על ארץ מצרים ויקנן נהר רום קדים בארץ כל היום והוא וכל הלילה הבקר ה' ורוח הקדים נשא את הארצה:
¹⁷ ויגער בים סוף ויחרב ויוליגם בתהמות כמדבר: (תהלים קו, ט)
¹⁸ ויט משה את ידו על הים, התחיל הים עומד כנגדו אמר לו משה בשם הקדוש ברוך הוא שיבקע ולא קבל עליו הראהו את המטה ולא קבל עליו. משל למה הדבר דומה למלך שהיו לו שתי גנות זו לפנים מזו מכר את הפנימית ובא הלוקח לינס ולא הניחו השומר אמר לו הלוקח לשומר בשם המלך ולא קבל עליו הראהו את הטבעת ולא קבל עליו עד שניגה הלוקח את המלך בעצמו ובא כיון שבא המלך התחיל השומר בורח אמר לו כל היום הייתי אומר לך בשם המלך ולא קבלת עליך ועכשיו מפני מה אתה בורח אמר לו לא מפניך אני בורח אלא מפני המלך, כך עמד משה על הים אמר לו משה בשם הקדוש ברוך הוא שיבקע ולא קבל עליו הראהו המטה ולא קבל עליו עד שניגה הקדוש ברוך הוא עליו בכבודו וכיון שניגלה הקדוש ברוך הוא בכבודו ובגבורתו התחיל הים בורח של הים ראה וינס (תהלים קיד ג) אמר לו משה כל היום הייתי אומר לך בשם הקדוש ברוך הוא ולא קבלת עליך עכשיו מפני מה אתה בורח מה לך הים כי תנוס, אמר לו לא מפניך בן עמרם אני בורח אלא מפני אדון חולי ארץ

מלפני אלקי יעקב ההופכי הצור אגם מים חלמיש למעינו מים: (מכילתא דרבי ישמעאל בשלח - מסכתא דויהי פרשה ד)
¹⁹ דתניא, היה ר"מ אומר: כשעמדו ישראל על הים, היו שבטים מנצחים זה עם זה, זה אומר אני יורד תחלה לים וזה אומר אני יורד תחלה לים, קפץ שבטו של בנימין וירד לים תחילה, שנאמר: +תהלים סח+ שם בנימין צעיר רודם, אל תקרי רודם אלא רד ים, והיו שרי יהודה רגומים אותם, שנאמר: +תהלים סח+ שרי יהודה רגומם, לפיכך זכה בנימין הצדיק ונעשה אושפיזן לגבורה, שנאמר: +דברים לג+ ובין כתפיו שכן; אמר לו רבי יהודה: לא כך היה מעשה, אלא זה אומר אני יורד תחילה לים וזה אומר אני יורד תחילה לים, קפץ נחשון בן עמינדב וירד לים תחילה, שנאמר: +הושע יב+ סבבני בכחש אפרים ובמרמה בית ישראל ויהודה עוד רד עם אל, ועליו מפרש בקבלה: +תהלים סט+ הושיעני אלהים כי באו מים עד נפש, טבעתי בין מצולה ואין מעמד וגו' +תהלים סט+ אל תשטפני שבלת מים ואל תבלעני מצולה וגו', באותה שעה היה משה מאריך בתפלה, אמר לו הקב"ה: "ידידי טובעים בים ואתה מאריך בתפלה לפני? אמר לפניו: רבונו של עולם, ומה בידי לעשות? אמר לו: +שמות יד+ דבר אל בני ישראל ויסעו, ואתה הרים את מטק ונטה את ידך וגו', לפיכך זכה יהודה לעשות ממשלה בישראל, שנאמר: +תהלים קיד+ היתה יהודה לקדשו ישראל ממשלותיו, מה טעם היתה יהודה לקדשו ישראל ממשלותיו? משום דהים ראה וינס. (סוטה לו-לז).

²⁰ שאל ר' נתן את ר' שמעון בן יוחאי וימצאה מלאך ה' (בראשית טז ז) אתה מוצא מלאך ה' בכל מקום ויאמר לה מלאך ה' וירא מלאך ה' וכאן הוא אומר ויסע מלאך האלקים, אמר לו אין אלקים בכל מקום אלא דיין מגיד הכתוב שהיו ישראל נתונים בדיון באותה שעה אם להנצל אם להאבד עם מצרים. (מכילתא דרבי ישמעאל בשלח - מסכתא דויהי פרשה ד)

is fighting for them against Egypt.”²¹ This is in consonance with Moshe’s preamble to the people upon witnessing the approaching Egyptian army where Moshe emphatically tells the people in order to quiet their fears, “...Fear not! Stand still, and witness the deliverance that God will provide for you today...God will battle for you; and you shall hold your peace!”²² Yet once again here, the Midrashim enhance the battle against the Egyptians to include the constellations²³ and the sea itself.²⁴ As if that were not enough, Chazal also have the angels join the fray.²⁵ Yet again here, what prompts Chazal to depart from the simple understanding of the text to include enhancements that seemingly detract from the focus on God alone bringing retribution upon the Egyptians?

There are many more examples of this phenomenon, but we will suffice with one last more innocuous example. The Ibn Ezra notes that the Torah repeats and emphasizes the fact that Bnei Yisrael traversed the sea on dry land in order to highlight the miraculous fact that while Bnei Yisrael were still crossing through the sea on a dry seabed simultaneously the waters were collapsing upon the Egyptians.²⁶ Accordingly, this is the meaning of the verse at the conclusion of the Shirat Hayam, “For the horse(s) of Paraoth, with his chariots and cavalry, went into the sea; and God turned back on them the waters of the sea; but Bnei Yisrael marched on dry ground in the midst of the sea.”²⁷ The Ibn Ezra then wonders how there was sufficient space for such a large number of people to traverse the sea in a single night. One of his suggestions, based on Chazal,²⁸ is that the Sea of Reeds split into

twelve channels, providing a pathway for each tribe individually. They bring evidence of the phenomenon from the verse in Tehillim that “He who split the Sea of Reeds asunder (or alternatively into divisions) (לְגַזֵּר יַם־סוּף לְגַזְרִים), His kindness is eternal.”²⁹ Once again here, one could ask what motivated Chazal and the Ibn Ezra to proffer such a suggestion.

Kiryat Yam Suf is an unusual historic event because it combines two major miracles simultaneously. Tanach and history are replete with stories of God intervening on behalf of Bnei Yisrael to defeat their enemies. In addition, though less common outside of the Torah, in other instances God also brings miraculous salvation to Bnei Yisrael when they are in difficulty or face a dire circumstance. Rarely do the two happen simultaneously whereby Bnei Yisrael experience supernatural deliverance and concomitantly God battles their adversaries. This unique situation is underscored by the Torah emphasizing that miraculously while Bnei Yisrael were still crossing through the sea on a dry seabed simultaneously the waters were collapsing upon the Egyptians. The Ibn Ezra, noted above, terms this a “wonder inside of a wonder (פלא בתוך פלא)” or in other words, a double miracle. Due to this fact, one is unlikely to easily find a parallel story in Tanach to compare and contrast with Kiryat Yam Suf that might symbiotically shed light on both stories. On the other hand, if one parses apart the two aspects of the narrative, it should prove easier to identify similar accounts that might enhance one’s understanding of Kiryat Yam Suf and

²¹ וְהָיָה בְּאִשְׁמֶרֶת הַבֶּקֶר וַיִּשְׁקֹף יְקֻנָּק אֶל מַחְנֵה מִצְרַיִם בְּעֵמֹד אֲשֶׁר יַעֲנֹן וַיִּהְיֶה אֶת מַחְנֵה מִצְרַיִם: וַיִּסֵּר אֶת אַפְּנוֹ מִרְכַּבְתּוֹ וַיִּנְהַגְהוּ בְּכַבֶּדֶת וַיֵּאמֶר מִצְרַיִם אֲנוֹסָה מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי יְקֻנָּק יִלְחֶם לָהֶם בְּמִצְרַיִם: (שמות יד, כד-כה)

²² וַיֵּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעָם אַל תִּירְאוּ הַתִּיבָבוּ וְרָאוּ אֶת יְשׁוּעַת יְקֻנָּק אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לָכֶם הַיּוֹם כִּי אֲשֶׁר רָאִיתֶם אֶת מִצְרַיִם הַיּוֹם לֹא תִסְיֹפוּ לְרִאֲתָם עוֹד עַד עוֹלָם: יְקֻנָּק יִלְחֶם לָכֶם וְאַתֶּם תִּחְרְשׁוּן: (שמות יד, יג-יד)

²³ ד"א תהומות יסיומו וכי תהומות יש שם והלא עשונית היא ומה ת"ל תהומות יסיומו אלא מלמד שעלה תהום התחתון על תהום העליון וחפה עליהם את הרקיע והקדיח עליהם את הכוכבים שנ' כל מאורי אור וגו' (יחזקאל לב ח) ולמה ונתתי חשך על ארצך וכתבי כי כוכבי השמים וכסיליהם לא יהלו אורם ולמה חשך השמש וגו' (ישעיה יג י) וכתבי ובתחפנחם חשך היום וגו' (יחזקאל ל יח) מפני מה היא ענן יסנה, וכתבי ופקדתי על תבל רעה (ישעיה יג יא). (מכילתא דרבי ישמעאל בשלח - מסכתא דשירה פרשה ה)

²⁴ ומצרים נסים לקראתו, ללמדך שלכל צד שהיה מצרי נס היה רץ כנגדו... (מכילתא דרבי ישמעאל בשלח - מסכתא דויהי פרשה ו)

²⁵ ומצרים נסים לקראתו, ללמדך שלכל צד שהיה מצרי נס היה רץ כנגדו. משל למה דבר דומה ליונה שברחה מבן נח ונכנסה לטרקלין של מלך פתח לה המלך חלון מזרחית יצאת היונה והלכה לה ונכנס בן נח אחריה נעל המלך בפניו את כל החלונות התחיל המלך מורה בו בחצים כך כשעלה האחרון שבישראל מן הים ירד האחרון שבמצרים לתוך הים התחילו מלאכי השרת לזרוק בהם חצים ואבני אלגביש אש וגפרית כענין שנאמר ונשפטתי אתו בדבר ובדם וגו' אמטיר עליו ועל אגפיו ועל עמם רבים אשר אתו (יחזקאל לח כב): (מכילתא דרבי ישמעאל בשלח - מסכתא דויהי פרשה ו)

²⁶ ובני ישראל טעם להזכיר זה פעם אחר, כי פרעה היה טובע, ועוד נשאר אנשים מישראל בים עוברים. וזה היה פלא בתוך פלא, כי במקום שהיו ישראל עוברים בים,

היה שם רוח קדים מייבש, ובמקום פרעה וחילו הביא השם רוח אחרת להמס המים שנקרשו ונעשו חומות, והנה שתי רוחות בים ושני המקומות קרובים. והעד הנאמן על זה הפירוש, שכתוב בשירה, וברוח אפך נערמו מים (שמות טו, ח). וזאת הרוח היתה עם ישראל, וכתוב, נשפת ברוחך כסמו ים (שם, י), וזו היא שטבעה המצריים, על כן כתוב בסוף השירה וישב ה' עליהם את מי הים, ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים (שם, יט). ואל תתמה איך יכלו לעבור כל הלילה, וכי שש מאות אלף רגלי לא היה רביעית המחנה. אולי על דרך אחר עברו, או נקרע לי"ב קרעים כאשר אמרו חז"ל, וישראל לא עברו הים כנגד הרוח, רק נכנסו באורך ויצאו אל מדבר שור, אשר נכנסו משם, כאשר אפרש: (אבן עזרא שמות יד, כט)

²⁷ כִּי בָא סוּס פְּרָעָה בְּרָכְבוֹ וּבִפְרָשָׁיו בָּיִם וַיִּשֶׁב יְקֻנָּק עֲלֵהֶם אֶת מִי הַיָּם וַגְּבִי יִשְׂרָאֵל הִלְכוּ בַיַּבֵּשָׁה בְּתוֹךְ הַיָּם: (שמות טו, יט)

²⁸ ואתה הרם את מטרך, עשרה נסים נעשו לישראל על הים. נבקע הים ונעשה כמין כיפה שנ' ונקבת במטיו ראש פרזיו יסערו להפיצני (חבקוק ג יד), נחלק לשנים עשר גזרים שנ' ונטה את ירך על הים ובקעהו, נעשה הים יבשה שנ' ובני ישראל הלכו ביבשה, נעשה כמין טייט שנ' דרכת בים סוסיך חומר מים רבים (שם חבקוק ג טו), נעשה פירורין פירורין שנ' אתה פורת בעזך ים (תהלים עד יג), נעשה סלעים סלעים שנאמר שברת ראשי תנינים על המים, נעשה גזרים גזרים שנ' לגזר ים סוף לגזרים (תהלים קלו יג) נעשה ערימות שנ' וברוח אפך נערמו מים, נעשו כמו נד שנ' נצבו כמו נד נזלים, הוציא להם זיכרי מים מתוקים מתוך מלוחים שנ' ויוצא נזלים מסלע ויורד כנהרות מים (שם תהלים/עח טז), הקפיא להם את הים משני חלקים ונעשה כמין בולוס של זכוכית שנ' קפאו תהומות בלב ים. (מכילתא דרבי ישמעאל בשלח - מסכתא דויהי פרשה ד)

²⁹ לְגַזֵּר יַם־סוּף לְגַזְרִים כִּי לְעוֹלָם חֶסֶדְךָ: (תהלים קלו, יג)

another monument in the Jordan River itself consisting of twelve stones might be the impetus for the Midrashim that focus on the Sea of Reeds splitting into twelve channels and the stories that speak of competition between the tribes as to who would or would not enter the waters first. Lastly, the Midrashim that indicate that the waters began to close behind Bnei Yisrael as they passed through the Yam Suf might relate, in addition to the verses found in this week's Parsha and discussed earlier, to the fact that as the Kohanim's feet exited the riverbed, the waters of the Jordan returned to their former state,³⁹ thereby correlating the return of the waters to the progress of those crossing.

It was relatively easy to identify the parallel story of crossing the Jordan to God intervening on behalf of Bnei Yisrael to aid them because of the obvious and striking similarities between the two events. On the other hand, despite the fact that there are many stories of God aiding Bnei Yisrael in battles against their enemies, it is much harder to point at a story that involves God's intervention utilizing water in defeating Bnei Yisrael's adversaries that has linguistic and literary parallels to the defeat of the Egyptians at Yam Suf. Luckily, Chazal gave us some direction when they chose the Haftorah for Parshat B'Shalach and made veiled references to the incident in some of the Midrashim. On the seventh day of Pesach, when the story of Kriyat Yam Suf and the Shirat Hayam is read as the Torah portion,⁴⁰ the HafTorah is Shirat David that is found at the end of Shmuel Bet⁴¹ because it also mentions the Exodus from Egypt.⁴² Nevertheless, when B'Shalach is read as the weekly portion, the HafTorah is Shirat Devora found in Sefer Shoftim.⁴³ The simple reason for why this was chosen as the HafTorah is due to the fact that the two readings are both songs thanking God for salvation from Bnei Yisrael's enemies and one could also add that there are prophetesses that play a central role in both stories (מרים הנביאה ודברה הנביאה). Though if one

looks more closely, one can begin to discern that there is a deeper connection between these two stories. Once again here it is worthwhile to review the entire Haftorah, which we will assume the reader is somewhat familiar with, and we will therefore cherry-pick the most relevant aspects to highlight the interrelation between the two stories.

In Sefer Shoftim, the enemy that is oppressing and subjugating Bnei Yisrael for nearly twenty years (וְהוּא לְחֹץ אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּחֻזְקָה), is Yavin the King of Cana'an who reigned in Chatzor and his powerful general Sisra.⁴⁴ One of the key features of this tyrannical and harsh regime is that they have in their possession nine hundred iron chariots to bring to bear against their enemies,⁴⁵ reminiscent of the six hundred chariots that Parah mounts to chase after Bnei Yisrael.⁴⁶ While this alone would not be convincing, there are two other linguistic parallels that clearly connect the two stories. At Devora's bidding, Barak, the general of Bnei Yisrael, begins his attack on the clearly more powerful enemy because she declares that today God will assist you in defeating Sisra.⁴⁷ As the battle gets underway, God immediately intervenes "and God threw Sisra and all his chariots and army into a panic (וַיִּהְיֶה יְקוֹק אֶת) (סִסְרָא וְאֶת כָּל הַרְכָב וְאֶת כָּל הַמַּחֲנֶה) before the sword of Barak; Sisra leaped from his chariot and fled on foot (וַיִּרֶד סִסְרָא מֵעַל הַמְרֻכָבָה וַיֵּנֶס בְּרַגְלָיו). Barak pursued the chariots and the soldiers as far as Charoshet-goyim. All of Sisra's soldiers fell by the sword; not one of them remained. (וַיַּפֵּל כָּל מַחֲנֶה סִסְרָא לְפִי חֶרֶב לֹא נִשְׁאַר עַד אַחַד).⁴⁸ The account of God's intervention in the battle is strikingly similar to the description given to God's intercession with the Egyptians chasing after Bnei Yisrael. "At the morning watch, God looked down upon the Egyptian camp through a pillar of fire and a cloud, and threw the Egyptian camp into panic (וַיִּהְיֶה אֶת מַחֲנֶה מִצְרַיִם). He took off the wheels of their chariots so that they moved forward with difficulty. And Mitzrayim said, 'Let

מתוך הַיָּרְדֵן כְּאִשֶׁר דִּבֶּר יְקוֹק אֶל יְהוֹשֻׁעַ לְמַסְפֵּר שְׁבֹטֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲבְרוּם עִמָּם אֶל הַמְּלֹחַ וַיַּחֲנוּם שָׁם: (יהושע ד, ח-ט)
³⁹ וַיֵּצֵא יְהוֹשֻׁעַ אֶת הַכְּהֲנִים לֵאמֹר עֲלוּ מִן הַיָּרְדֵן: וַיְהִי כַעֲלוֹת הַכְּהֲנִים נִשְׂאֵי אֲרוֹן בְּרִית יְקוֹק מִתּוֹךְ הַיָּרְדֵן נִתְקוּ כַּפּוֹת רַגְלֵי הַכְּהֲנִים אֶל הַחֲרָבָה וַיֵּשְׁבוּ מִן הַיָּרְדֵן לְמִקְוָמָם וַיֵּלְכוּ כַתְּמוֹל שֶׁלְשׁוֹם עַל כָּל גְּדוֹתָיו: (יהושע ד, יז-יח)
⁴⁰ יוֹם טוֹב הָאֲחֵרוֹן שֶׁל פֶּסַח קוֹרֵין וַיְהִי בִשְׁלַח וּמִפְטִירֵין וַיְדַבֵּר דּוֹד (מגילה לא).
⁴¹ שְׁמוֹאֵל בֶּכָב וּגְמַתְהִלִּים יֵח
⁴² וַיְהִי בִשְׁלַח פְּרָעָה - לְפִי שְׁבוּעַת שְׁבִיעֵי שֶׁל פֶּסַח אִמְרוּ שִׁירָה עַל הַיָּם. וּמִפְטִירֵין וַיְדַבֵּר דּוֹד - שֶׁהִיא שִׁירָה כְּמוֹתָהּ, וּמִדַּבֵּר בַּהּ מִיְצִיאַת מִצְרַיִם עֲלֶיהָ עֵשֶׂן בֶּאֱפוֹ וְגו' וַיִּשְׁלַח חֲצוֹן וַיִּפְצֵם וְגו'. (רש"י מגילה לא).
⁴³ שׁוֹפְטִים פְּרָקִים ד-ה
⁴⁴ וַיִּסְפְּנוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת הַרְעָה בְּעֵינֵי יְקוֹק וְאֵהִיד מִתּוֹ: וַיִּמְכְּרֵם יְקוֹק בְּיַד יְבִין מֶלֶךְ כְּנָעַן אֲשֶׁר מֶלֶךְ בְּחֻזְרוֹ וּשְׂרָ-צְבָאוֹ סִסְרָא וְהוּא יוֹשֵׁב בְּחַרְשֶׁת הַגּוֹיִם: וַיִּצְעֲקוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל

אֶל-יְקוֹק כִּי תִשַׁע מֵאוֹת רֶכֶב-בְּרָזָל לוֹ וְהוּא לְחֹץ אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּחֻזְקָה עֲשָׂרִים שָׁנָה: (שופטים ד, א-ג)
⁴⁵ וַיִּצְעַק סִסְרָא אֶת כָּל רֶכְבּוֹ תִשַׁע מֵאוֹת רֶכֶב בְּרָזָל וְאֶת כָּל הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ מִחֲרַשֶׁת הַגּוֹיִם אֶל נַחַל קִישׁוֹן: (שופטים ד, ג)
⁴⁶ וַיֹּאסֵר אֶת רֶכְבּוֹ וְאֶת עַמּוֹ לִקְחַ עִמּוֹ: וַיִּקַּח שֵׁשׁ מֵאוֹת רֶכֶב בְּחֹר וְכָל רֶכֶב מִצְרַיִם וְשָׁלֵשׁ עַל כָּלוֹ: (שמות יד, טז)
⁴⁷ וַיִּצְעַק סִסְרָא אֶת כָּל רֶכְבּוֹ תִשַׁע מֵאוֹת רֶכֶב בְּרָזָל וְאֶת כָּל הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ מִחֲרַשֶׁת הַגּוֹיִם אֶל נַחַל קִישׁוֹן: וַתֹּאמֶר דְּבָרָה אֶל בָּרַק קוּם כִּי זֶה הַיּוֹם אֲשֶׁר נָתַן יְקוֹק אֶת סִסְרָא בְּיַד בָּרַק הֲלֹא יִקַּח לְפָנָיִךָ וַיִּרֶד בָּרַק מֵהָר תַּבּוֹר וְעֲשָׂרֶת אֱלֹפִים אִישׁ אַחֲרָיו: (שופטים ד, יג-יד)
⁴⁸ וַיִּהְיֶה יְקוֹק אֶת סִסְרָא וְאֶת כָּל הַרְכָב וְאֶת כָּל הַמַּחֲנֶה לְפִי חֶרֶב לְפָנָיִךָ בָּרַק וַיִּרֶד סִסְרָא מֵעַל הַמְרֻכָבָה וַיֵּנֶס בְּרַגְלָיו: וַבָּרַק רָדַף אַחֲרָיִךְ הַרְכָב וְאַחֲרָיִךְ הַמַּחֲנֶה עַד חַרְשֶׁת הַגּוֹיִם וַיַּפֵּל כָּל מַחֲנֶה סִסְרָא לְפִי חֶרֶב לֹא נִשְׁאַר עַד אַחַד: (שופטים ד, טו-טז)

us flee from Yisrael (אָנוּסָה מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל), for God is fighting for them against Egypt.”⁴⁹ “The waters returned and covered the chariots and the cavalry – Paraoh’s entire army that followed them into the sea; not one of them remained (לא נשאר בהם עד אחד).”⁵⁰

The parallel gains steam when looking at Shirat Devora which describes the integral role that the river of Kishon played in the defeat of Sisra and his army of iron chariots which would deepen the correlation between the two events since they both involve a body of water that trounces the enemy. “The stars fought from heaven; from their courses they fought against Sisra. The torrent of Kishon swept them away, the raging torrent, the torrent Kishon. March on, my soul, with courage! Then the horses’ hoofs pounded from the gallopings, the gallopings of his steeds.”⁵¹ This likely the source for the Midrashim above that the constellations and the waters entered the fray to destroy the Egyptians.

Finally, what about the question we opened the shiur with – What ever happened to Paraoh the emperor of Egypt? We saw that the evidence

was overwhelmingly in favor of Rabbi Yehuda’s position that Paraoh met the same fate as the rest of his troops. In that light, the burden of proof was on Rabbi Nechem’ya to demonstrate why one would think otherwise. The story of the battle against Sisra just might be the source for this surprising opinion that Paraoh survives God’s battle against the Egyptians at the Yam Suf. In Sefer Shoftim, similar to Parshat B’Shalach, the Navi records that not a single member of Sisra’s army remained (לא נשאר בהם עד אחד). Then the next verse unexpectedly begins “And Sisra escaped by foot to the tent of Yael, the wife of Chever HaKeni, because there was peace between Yavin the king of Chatzor and the household of Chever HaKeni.”⁵² This might be exactly what convinced Rabbi Nechemya that Paraoh survives the battle. In Sefer Shoftim, everyone perished, yet the general of the army is subsequently found escaping. Maybe in Parshat B’Shalach too, the entire Egyptian army was annihilated (לא נשאר בהם עד אחד), but Paraoh walked away!

Shabbat Shalom

⁴⁹ וַיְהִי בְאֲשֶׁמֶרֶת הַבֶּקֶר וַיִּשְׁקֹף יְקוֹק אֶל מַחְנֵה מִצְרַיִם בְּעִמּוּד אֵשׁ וַעֲנַן וַיִּהְיֶה אֶת מַחְנֵה מִצְרַיִם: וַיִּסַּר אֶת אַפְּנֵי מַרְכָּבָתָיו וַיִּנְהַגְהוּ בַכְּבֹדֶת וַיֹּאמֶר מִצְרַיִם אָנוּסָה מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי יְקוֹק נִלְחָם לָהֶם בְּמִצְרַיִם: (שמות יד, כד-כה)
⁵⁰ וַיָּשָׁבוּ הַמַּיִם וַיִּכְסּוּ אֶת הַרְכָּב וְאֶת הַפָּרָשִׁים לְכָל חֵיל פְּרָעֹה הַבָּאִים אַחֲרֵיהֶם בַּיָּם לֹא נִשְׁאָר בָּהֶם עַד אֶחָד: (שמות יד, כח)

⁵¹ מִן שָׁמַיִם נִלְחָמוּ הַכּוֹכָבִים מִמְּסֻלוֹתֵם נִלְחָמוּ עִם סִיפָרָא: נַחַל קִישׁוֹן גָּרַפָם נַחַל קְדוּמִים נַחַל קִישׁוֹן תִּדְרֹכֵי נַפְשֵׁי עַז: אִזְ הִלְמוּ עֲקֵבֵי סוּסוֹ מִדְּהָרוֹת דְּהָרוֹת אַבְיָרִיו: (שופטים ה, כ-כב)
⁵² וַיִּסְרָא נָס בְּרַגְלָיו אֶל אֵהָל יַעֲלֵ אֶשֶׁת חֲבֵר הַקֵּינִי כִּי שְׁלוֹם בֵּין יְבִין מֶלֶךְ חַצְזוֹר וּבֵין בֵּית חֲבֵר הַקֵּינִי: (שופטים ד, ז)